

Miran Volarević

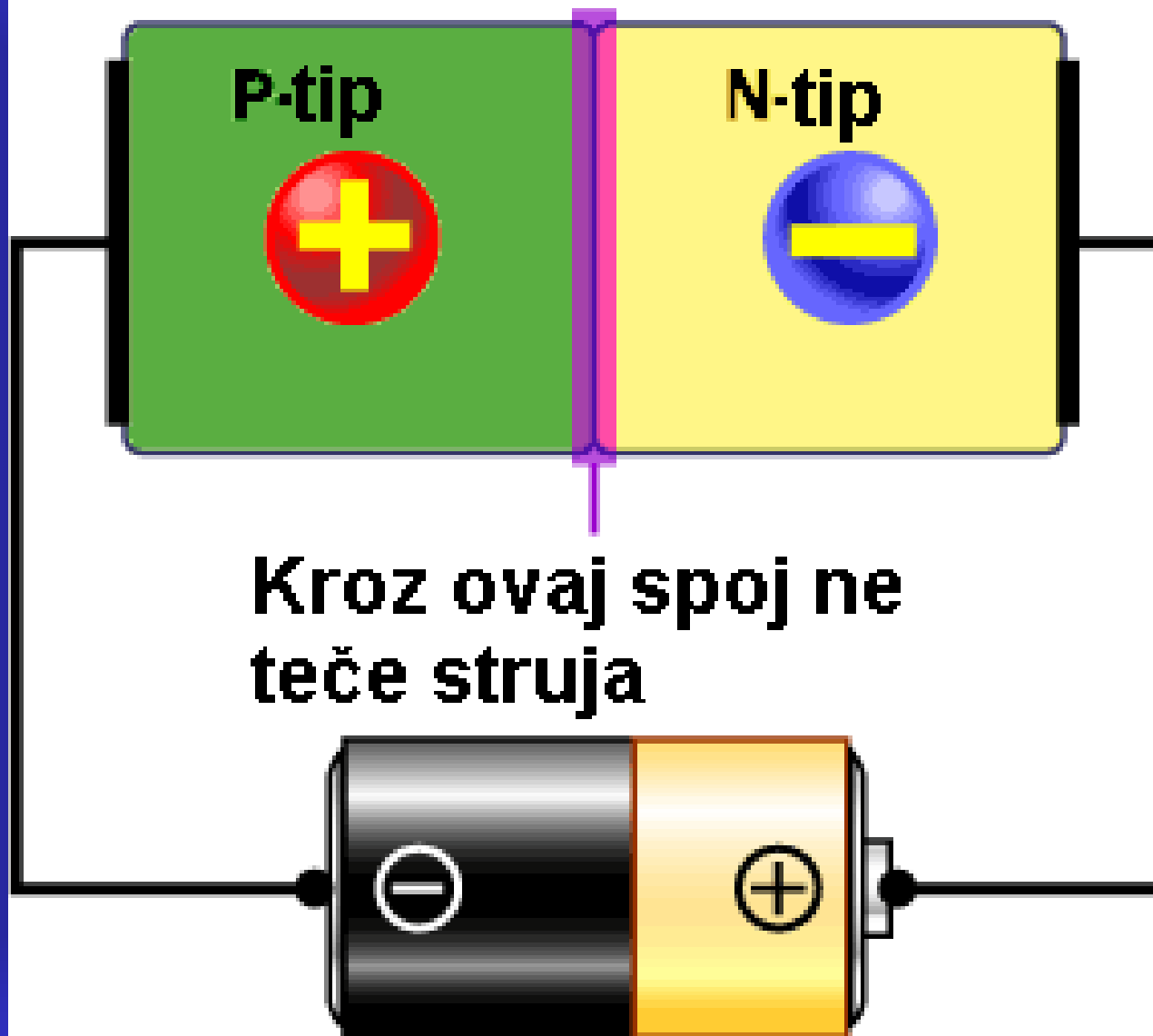
**OŠ 22. lipnja
SISAK**

POLUVODIČI

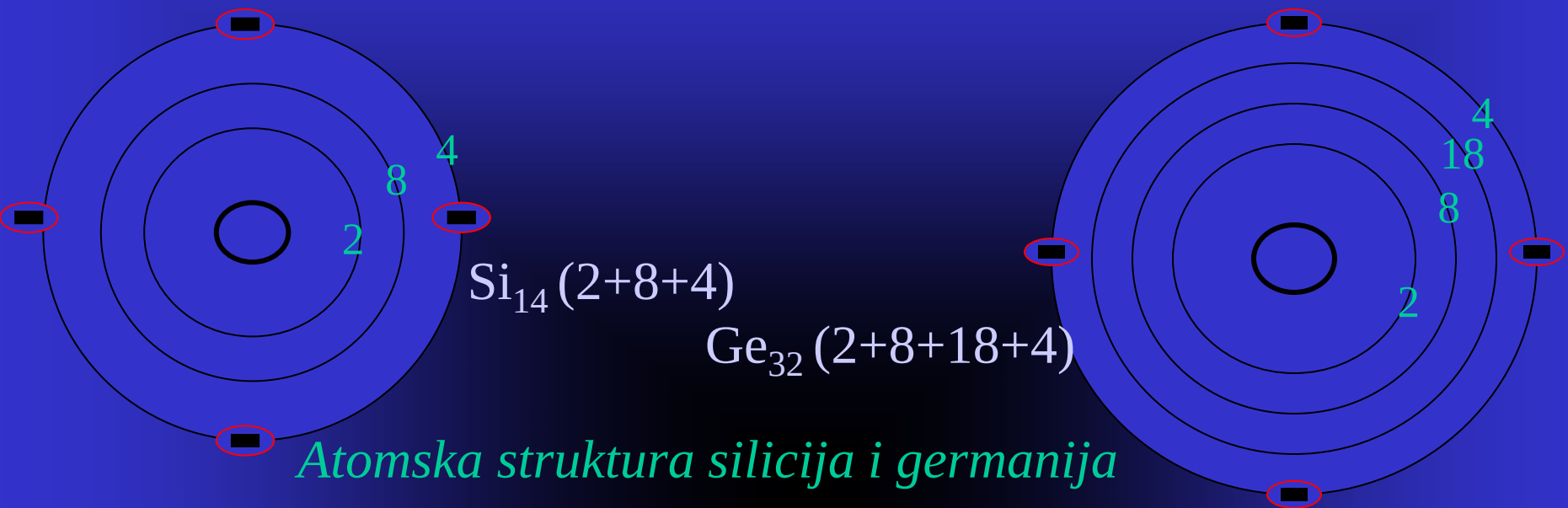
Pod pojmom poluvodiča obuhvaćeno je svojstvo nekih materijala koji se u jednim, određenim uvjetima ponašaju kao vodiči, a u drugim uvjetima ne vode struju i ponašaju se kao izolatori.

To svojstvo primjenjujemo za izradu poluvodičkih dioda i tranzistora.

DIODE

Poluvodičke diode

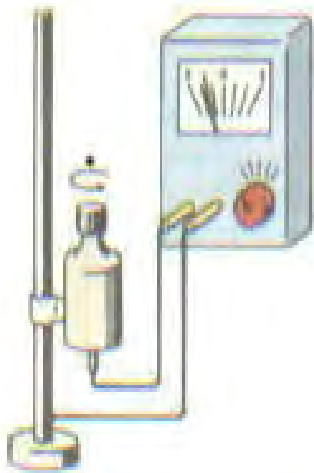

Poluvodičke diode izrađuju se od germanija (Ge-diode) i silicija (Si-diode), kristala vrlo velike kemijske čistoće. Svaka poluvodička dioda se sastoji od 2 sloja poluvodiča koji imaju različite karakteristike. Zovemo ih p-tip i n-tip poluvodiča. Zajedno čine takozvani P-N spoj koji se odlikuje jednim izvanrednim svojstvom.

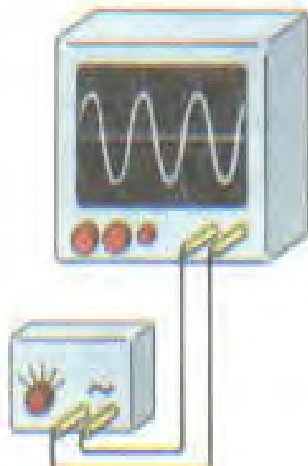
O načinu spajanja u strujni krug dioda će voditi struju i kaže se da je uključena u propusnom smjeru ili neće voditi struju kada je uključena u zapornom smjeru.

Primjena:

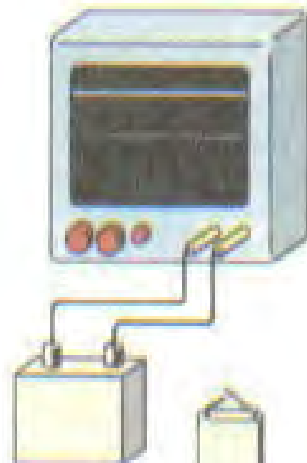
Poluvodičke se diode najčešće upotrebljavaju za ispravljanje izmjenične struje u istosmjernu. Jednom diodom propuštamo samo pola izmjeničnog titraja pa ga nazivamo poluvalno ispravljanje. S više dioda, spojenih u tzv. Greatzov spoj, obavljammo punovalno ispravljanje izmjenične struje.

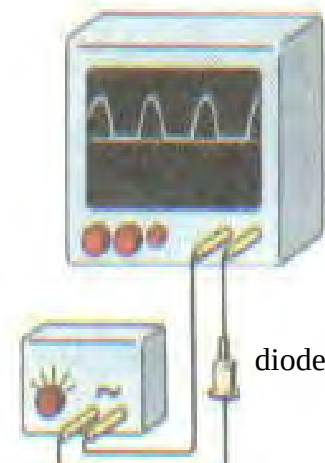
Galvanometar i prikaz izvora izmjenične struje

Prikaz titranja izvora izmjenične struje na osciloskopu

Prikaz na osciloskopu izvora istosmjerne struje akumulatora ili baterije

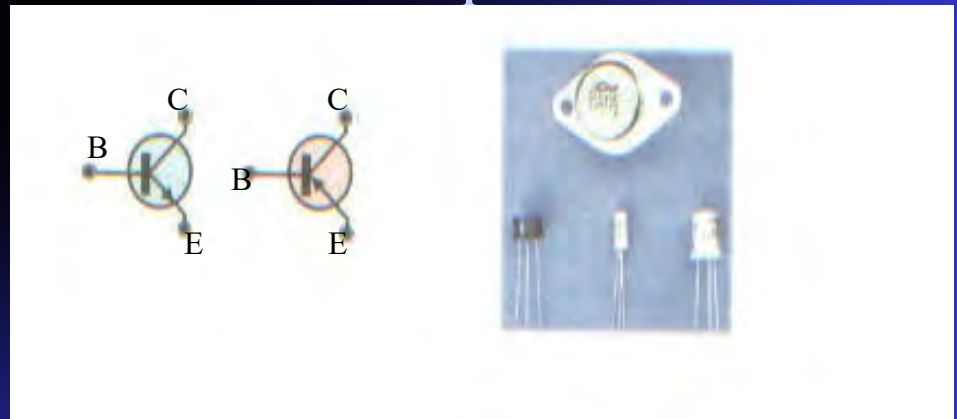
Poluvalno ispravljanje izmjenične struje poluvodičkom diodom

Tranzistor

Tranzistori

Tranzistor je poluvodički element koji se sastoji od tri sloja poluvodičkog kristala. Vanjski slojevi su poluvodiči istog tipa poluvodiča, npr. p-tipa, dok je srednji sloj drugog tipa, u našem primjeru n-tipa. Vidimo da su moguće dvije izvedbe pa prema tome i dvije vrste tranzistora: PNP i NPN tranzistori. Srednji sloj je osnovni kristal pa se naziva baza i označen je slovom B.

Na temeljni kristal sa svake strane se posebnim tehnološkim postupkom nanosi sloj drugog tipa kristala. Ti slojevi nose naziv emiter (E) i kolektor (C).

Ovisno o naponu baze-pozitivnom ili negativnom, tranzistor vodi ili ne vodi struju. Pri tome male promjene struje baze uzrokuju znatno veće promjene struje u krugu emiter-kolektor. Ova se pojava naziva tranzistorski efekt. On omogućuje primjenu tranzistora kao pojačala, automatskih prekidača, oscilatora i sl.

Tranzistori su suvremene zamjene za elektronske cijevi(triode) koje su bile u širokoj uporabi tijekom prve polovine 20. stoljeća.

Primjena:

Suvremeni elektronički uređaji-radio i TV prijamnici, odašiljači, pojačala, mjerni instrumenti, elektronička računala i sl.

Prednosti poluvodičkih dioda i tranzistora u odnosu na elektronske cijevi:

- mala potrošnja električne energije
- vrlo male dimenzije
- trenutno sposobni za rad
- daleko otporniji na mehanička oštećenja
- omogućili proizvodnju integriranih krugova
(na 1 cm² milijun dioda, tranzistora, otpornika)
- omogućuju proizvodnju mikroprocesora računala